

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2014-03-11

Närvarande: F.d. justitieråden Dag Victor och Per Virdesten samt justitierådet Olle Stenman.

Ansvaret för vissa säkerhetsfrågor vid statens egendom Harpseud och Sagerska huset

Enligt en lagrådsremiss den 27 februari 2014 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statens egendom Harpseud och Sagerska huset,
2. lag om ändring i säkerhetsskyddslagen (1996:627),
3. lag om ändring i skyddslagen (2010:305).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunnige Stefan Jansson.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ansvar för vissa säkerhetsfrågor vid statens egendom Harpsund och Sagerska huset

Allmänt

Den föreslagna lagen innefattar en särreglering i förhållande till säkerhetsskyddslagens och skyddslagens bestämmelser om ansvar och beslutanderätt genom att i vissa frågor som rör viss angiven egendom direkt utpeka Säkerhetspolisen. Avsikten är däremot att säkerhetsskyddslagens och skyddslagens bestämmelser i övrigt, liksom de föreskrifter som utfärdats i anslutning till dessa lagar, ska fortsätta att gälla även i de fall då Säkerhetspolisen har ansvar eller beslutanderätt enligt den föreslagna lagen.

Vad som i första hand anförs som skäl för den föreslagna lagen är behovet av en tydlig och ändamålsenlig fördelning av roller vid säkerhetsarbete.

I remissen pekas särskilt på att det är flera olika myndigheter som bedriver verksamhet vid de utpekade egendomarna. Detta är något som gäller i förhållande till ett mycket stort antal byggnader och fastigheter som inte omfattas av den föreslagna särregleringen. När det gäller "de verksamheter som bedrivs på egendomen Harpsund och det Sagerska huset" görs det emellertid gällande att dessa är av sådant slag att de medför att "det överlappande ansvaret för att vidta säkerhetsskyddsåtgärder får praktiska konsekvenser". Med hänsyn härtill och till fastigheternas särskilda betydelse och karaktären på verksamheten som bedrivs där sägs situationen sammantaget vara sådan att det finns ett behov av att i detta fall tydliggöra ansvaret.

I vilka hänseenden som verksamheten vid de angivna egendomarna avviker från andra fall där verksamhet bedrivs av flera olika myndig-

heter utvecklas inte närmare i remissen. (Det kan noteras att det uppdrag som ligger till grund för den promemoria som lagrådsremissen baserar sig på var begränsat till regelverket avseende säkerheten vid just de angivna egendomarna.) Såväl i remissen som i den bakomliggande promemorian framhålls emellertid att det särskilda med egendomarna är att de används som tjänstebostad för statsministern. Det får antas att det är detta förhållande som motiverar den föreslagna särbehandlingen. I sak har Lagrådet inte heller någon invändning mot en särbehandling på sådan grund.

Däremot kan det finnas anledning att ifrågasätta utformningen av den föreslagna lagen. I lagen utpekats två individualiserade egendomar (även om det inte framstår som givet att individualiseringen är tillräckligt tydlig). Det kan hävdas att en på detta sätt utformad lagstiftning inte motsvarar de krav på generalitet som gäller för lagstiftning. (Jfr t.ex. från senare tid Lagrådets yttranden den 14 februari 2014 över remiss om Skydd för kännetecken i den internationella rätten och den 27 februari 2014 över remiss om Vissa skollagsfrågor.) Detta skulle emellertid kunna åtgärdas genom att individualiseringen i lagtexten (och lagens rubrik) ersätts med t.ex. bestämmelsen ”vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern”; jfr 11 kap. 10 § inkomstskattelagen (1999:1229).

Lagrådet vill, för det fall att en sådan ändring inte anses önskvärd, framhålla att syftet med den föreslagna lagstiftningen väl så enkelt skulle kunna uppnås genom bemyndiganden i de berörda lagarna. För en sådan lösning kan också anses tala att det på ett enkelt sätt ger utrymme för anpassning av ansvar och beslutanderätt om nya särskilda behov skulle uppstå. Som framgår av remissen kan några hinder av rättslig eller principiell natur inte heller anses föreligga mot en sådan ordning.

Detta väcker frågan om det verkligen är lämpligt att den föreslagna ordningen fastslås direkt i lag. Någon närmare argumentation i den frågan återfinns inte i remissen. Lagrådet vill emellertid, främst mot bakgrund av vad som anförs i avsnitt 4. 2 (s. 18 f.) i den bakomliggande promemorian om det inflytande som den som ska skyddas bör ha när det gäller skyddets utformning, inte motsätta sig att den föreslagna särregleringen lagfästs.

1 och 2 §§

Enligt Lagrådet saknas det anledning att i en så kortfattad lag som den föreslagna ha särskild upplysning om det närmare innehållet av följande paragrafer i den inledande paragrafen. Vidare synes vad som anges i 2 §, som dessutom kan uppfattas som att de nämnda lagarna skulle vara subsidiära till den nu föreslagna, lämpligen inarbetas i 1 §. Med beaktande härav, och vad som anförts ovan under Allmänt, föreslår Lagrådet att de två inledande paragraferna ersätts av en paragraf av förslagsvis följande lydelse:

Denna lag innehåller särskilda bestämmelser som rör verksamheten vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern. Bestämmelserna utgör kompletteringar till och undantag från säkerhetskyddslagen (1996:627) och skyddslagen (2010:305).

Om Lagrådets förslag följs innebär det en omnumrering av följande paragrafer.

3 §

I enlighet med vad som anförts under Allmänt förordar Lagrådet att förslaget omformuleras enligt följande:

Säkerhetspolisen har det ansvar för tillträdesbegränsning som anges i 7 § 2 säkerhetsskyddslagen (1996:627) vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern.

Inför att tillträdesbegränsande åtgärder vidtas ska Säkerhetspolisen samråda med den eller de myndigheter som förvaltar egendomen och som berörs av åtgärden. När det gäller tillträdesbegränsande åtgärder som är av större betydelse ska Säkerhetspolisen även samråda med Regeringskansliet.

4 §

I enlighet med vad som anförts under Allmänt förordar Lagrådet att förslaget omformuleras enligt följande:

Säkerhetspolisen beslutar i frågor om skyddsobjekt enligt skyddslagen (2010:305) när det gäller egendom som används som tjänstebostad för statsministern.

Säkerhetspolisen ansvarar för att beslutade skyddsobjekt som gäller sådan egendom bevakas och för att upplysning om sådana beslut lämnas genom tydlig skyltning.

5 §

I enlighet med vad som anförts under Allmänt och med viss ytterligare justering av den föreslagna lagtexten förordar Lagrådet att denna formuleras enligt följande:

Inför att säkerhetsskyddsavtal ska träffas enligt 8 § säkerhetsskyddslagen (1996:627) med anledning av upphandling till egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den upphandlande myndigheten samråda med Säkerhetspolisen.

6 §

I enlighet med vad som anförts under Allmänt och med viss ytterligare justering av den föreslagna lagtexten förordar Lagrådet att denna formuleras enligt följande:

Inför beslut om placering i säkerhetsklass enligt 17 § säkerhetskyddslagen (1996:627) av anställningar eller annat deltagande i verksamheten vid egendom som används som tjänstebostad för statsministern ska den som bedriver verksamheten samråda med Säkerhetspolisen.

Förslaget till lag om ändring i säkerhetsskyddslagen

32 a §

Om rubriken till den föreslagna nya lagen ändras ska motsvarande ändring göras i det föreslagna hänvisningsstadgandet.

Förslaget till lag om ändring i skyddslagen

24 a §

I anslutning till vad som anförts om den föreslagna nya lagen under 1 och 2 §§ föreslår Lagrådet att den föreslagna paragrafen ges följande lydelse:

I lagen (2014:000) om ansvar för vissa säkerhetsfrågor ... finns bestämmelser som gäller i stället för det som anges i 18 § första stycket om beslut om skyddsobjekt och i 22 § om ansvar för bevakning av skyddsobjekt och upplysning om beslut om skyddsobjekt.